

**W Kulowje a wokolinje:
Wotmała serbsce wuknyć**

...❖ *Chceće swojemu džěsću šansu dać so serbsce kubłać? W Kulowje a wokolinje maće dobre wuměnjenja za serbske kubljanje wot žłobika hač ke gymnazijej. Doporučamy, po serbskim kublanskim puću kročić – a to wotmała hač k zakónčenju šule. Tak móže Waše džěćo swoje serbskorěčne kmanosće skrućeć a dale wuwiwać.*

Žiwa serbsko-němska dwurěčnosť

Hižo zdawna rěči so w Kulowje a wokolinje serbsce. Džěći ze swójbow, w kotrychž so serbsce rěči, wotrostuja cyle samozrozumliwje z dwěmaj rěčomaj – ze serbsčinu a němčinu. Bjez wulkeje prócy móža so we woběmaj dorozumić a z jedneje rěče do druheje mjenjeć. Z tym maja najlěpše zakłady, hišće dalše rěče nawuknyć.

Wot jednorěčnosće k dwurěčnosći

Zažna dwurěčnosť ma wjacore lěpšiny. Hižo małe džěći maja lěpše rěčne wědomje, móža njeproblematisce z dwěmaj rěčomaj wobchadźeć a su duchownje fleksibelniše, praja wědomostnicy. Nimo toho su zwěsćili, zo su mechanizmy za nawuknjenje wjacorych rěčow přinarodžene. To rěka, zo maja tež džěći z jednorěčnych swójbow šansu na lěpšiny zažneje dwurěčnosće. Wuměnjenje pak je, zo maja wotmała prawidlownje intensiwny kontakt k druhej rěči – to rěka w přěnych žiwjenskich lětach, po móžnosći hižo w žłobiku. Wažne při tym je, zo móža druhu rěč po samsnej metodze nawuknyć kaž swoju maćerščinu.

Serbščina w žłobiku a pěstowarni

„Witaj“ rěka metoda imersije, po kotrejš džěći w žłobiku a pěstowarni serbsce wuknu. Při tym jedna so wo samsny princip, kaž pola maćeršćiny: Tak kaž nan a mać ze swojim džěsćom cyle samozrozumliwje w swojej rěči rěčitaj a džěćo sej ju krok po kroku přiswoja, tak čini to tež serbska kubłarka abo serbski kublar. Z džěćimi „Witaj“-skupiny rěči cyle jednorje jenož serbsce. Při tym postupuje wobhladniwje a dawa wšelake pomocy, zo bychu džěći přeco wšitko rozumili. Štož zda so nam dorosćenym snano komplikowane a wužadace, je za džěći nimale pódlanska wěc, samozrozumliwosć – hdyž so metoda imersije konsekwentnje nałožuje.

...❖ **Kulowskej pěstowarni**

Hdyž so metoda imersije „Witaj“ nic jenož w jednotliwych skupinach, ale w cyłym kubłanišću nałožuje a wšitke kubłarki a wšity kublarjo z džěćimi cyły dzeń serbsce rěča, je to za přiswojenje rěče hišće wunošniše.

...❖ **Němčanska pěstowarnja**

Najintensiwniša pak je metoda imersije tam, hdžež su džěći, kiž chcedža serbsce wuknyć, z wjele maćernorěčnymi holcami a hólcami hromadže. Hdyž přewahuja džěći ze serbskich swójbow, kotrež mjez sobu a z kubłarku abo kublarjom serbsce rěča, je serbsčina wosebje prezentna. Za žłobikowe a pěstowarske džěći, kiž chcedža sej serbsčinu přiswojić, su to najlěpše wuměnjenja.

...❖ **Ralbičanska a Sulšecanska pěstowarnja**

Fokus kubłarkow a kublarjom pak njeleži jenož na džěćoch, kiž serbsce wuknu. Holcy a hólcy serbskorěčnych swójbow so runje tak wědomje rěčnje spěchuja: w standardnej serbsčinje kaž tež w němčinje.

Džěćace dnjowe přebywanišća

	serbšćina ...	
Serbska pěstowarnja „Dr. Jurij Młynk“ Ralbicy Nawjes 5 01920 Ralbicy	we wšěch skupinach	přewažnje serbske mačernorečne džěći
Serbske džěćace dnjowe přebywanišćo „Dom palčikow“ Sulšecy Sulšecy 7 02997 Kulow	we wšěch skupinach	přewažnje serbske mačernorečne džěći
Witaj-pěstowarnja „Pumpot“ Němcy Při spuščadle 17 02977 Wojerecy	we wšěch skupinach	
Džěćace dnjowe přebywanišćo Kulow Augusta Bebelowa dróha 21 02997 Kulow	w jednotliwych skupinach	
Katolski džěćacy dom „Swj. Marije“ Augusta Bebelowa dróha 9 02997 Kulow	w jednotliwych skupinach	

Serbšćina w zakładnej šuli

Štóz je serbšćinu doma abo w pěstowarni nawuknył – abo to hišće chce –, měł na kóždy pad přichodnu kročel hić a serbšćinu tež w jeje pisomnej formje nawuknyć. Na šulach w Kulowje a wokolinje poskićeja so wšelake formy wučby serbšćiny:

Koncept „2plus“

Štóz sej intensiwnje serbskorěčne kubljanje přeje, za toho je „2plus“ tón prawy koncept. Po tutym postajatej šulske žiwjenje dvě rěči a kulturje: serbska a němska, w přnim rjedže pak serbska. To płaći za šulske zarjadowanja, pućowanske dny a přestawki runje tak kaž za wěcnu fachowu wučbu. Předmjety kaž wěcna wučba, ručne džělo abo hudźba – znajmjeńša tři móža to być –, wuwučuja so mjenujcy po koncepcje „2plus“ we woběmaj rěčomaj. To móže so na přikład z pomocu dwurěčnych taflowych wobrazow stawać, přez team-teaching z dwěmaj wučerjomaj abo z tym, zo so jednotliwe wučbne module serbsko-němsce podawaja. Zasadnje so wučbna maćizna tak posrědkuje, zo móža wšitke džěći wučbu derje scěhować, byrnjež rozdźělnje znajomosće serbšćiny měli.

W předmjeće serbšćina wuwučuja so šulerki a šulerjo po swojich rěčnych kmanosćach paralelnje w rěčnych skupinach. Tak móža wučerki a wučerjo jich individualnišo wuwučować a intensiwnišo w serbšćinje spěchować. Cil koncepta „2plus“ je, zo so džěći intensiwnje w serbskej runje tak kaž w němskej kublanskej rěči wukmanjeja.

Koncept „Serbščina jako cuza rěč“

Cil koncepta „Intensiwne wuknjenje rěče – serbščina jako cuza rěč“ je, zo nawuknu šulerki a šulerjo w tutej rěči ertnje komunikować. To rěka, zo móža so na niskim rěčnym niwowje rozmołwjeć a rozmołwy scěhować, wobsahi jednorych tekstow zapřimnyć a jednore wěcy napisać. Cuzorěčna wučba serbščiny doporuča so holcam a hólcam, kiž chcedža sej zakłady serbščiny přiswojic a kiž maja při zastupje do šule snadne znajomosće serbščiny abo scyła žane. Koncept „Serbščina jako cuza rěč“ předwidži za 1. lětnik jednu wučbnu hodžinu wob tydžeń a wot 2. lětnika tři hodžiny.

... Na **Ralbičanskej serbskej zakładnej šuli** hraje tej serbska rěč a kultura w šulskim žiwjenju jara wažnu rólu – mjez druhim přez wulki podžěl serbskich šulerjow a wučerjow. Šulscy nowačcy so w serbščinje alfabetizuja. Wjetšina wučby a cyłodnjowskich poskitkow podawa so serbsce. W Ralbičan horće so džěci bjezwuwzačnje serbsce kubłaja.

Na Serbsku zakładnu šulu Ralbicy přiwozmu so tež džěci z Kulowskeho šulskeho wokrjesa, kotrež přeja sej šulske kubłanje po koncepcje „2plus“ za rěčnu skupinu 1 abo 2 (maćernorěčny niwow resp. niwow druheje rěče).

... Na **Kulowskej Krabatowej zakładnej šuli** a **Wojerowskej zakładnej šuli při Worjole „Handrij Zejler“** wuwučuje so po woběmaj konceptomaj wučby serbščiny: „2plus“ a „Serbščina jako cuza rěč“. Šulerjo móža tu potajkim wolic. Dokelž wuknje a wučić na woběmaj šulomaj mało maćernorěčnych Serbow, přewahuje we wšědnym dnju na šuli skerje němčina. To samsne plaćić za cyłodnjowske poskitki a kubłanje w hortomaj.

Na „2plus“-wučbje móža so tu wšitke džěci wobdželeć, kiž sej to přeja – njewotwisnje wot toho, kak derje abo hač hižo serbsce móža. Wučerjo a wučerki rozdžělny rěčny niwow džěci we wučbje wobkedžbujaja. Cyłkownje jedna so tydžensce wo někak 13 wučbnych hodžin, w kotrychž so džěci w skupinskej wučbje w předmjeće serbščina spěchujaja a we wěcných fachowych předmjeťach dwurěčnje wuwučujaja. Šulscy nowačcy so ze serbskej fiblu alfabetizujaja. Tak wuknu rěč a wědomje čitanje spěšnišo.

Šulerki a šulerjo, kotřiž na wučbu serbščiny chodžaja, předstajaja swoje rěčne kmanosće na přikład na šulskich swjedženjach, při pěstowanju serbskich nałožkow a w ramiku kulturnych programow a přinošujaja tak k widžomnej dwurěčnosći šule.

... Na **Wóslinčanskej křesćanskej zakładnej** poskića so tydžensce jedna hodžina serbščiny jako cyłodnjowski poskitk za zajimcow 3. lětnika. Woni wuknu serbske pismiki a přenje serbske słowa a zaběrajaja so ze serbskimi spěwami, nałožkami a powěscemi.

Zakładne šule a horty

koncept serbšćiny	
Serbska zakładna šula Ralbicy Trupinska dróha 1 01920 Ralbicy	2plus přewažnje serbske maćernorečne dźěći
...✚ hort Serbskeje pěstowarne Ralbicy Nawjes 5 01920 Ralbicy	serbskorěčne kubljanje přewažnje serbske maćernorečne dźěći
Krabortowa zakładna šula Kulow Nowowjesnjanski puć 1 02997 Kulow	2plus Serbšćina jako cuza rěč
...✚ hort Džěćaceho dnjoweho přebywanišća Kulow Při dwórnišću 3 02997 Kulow	pěstowanie serbskich nałožkow
...✚ hort Katolskeho džěćaceho domu „Swj. Marije“ Augusta Bebelowa dróha 21 02997 Kulow	pěstowanie serbskich nałožkow
Zakładna šula při Worjole „Handrij Zejler“ Wojerecy Drježdžanska dróha 43b 02977 Wojerecy	2plus Serbšćina jako cuza rěč
...✚ Hort w zakładnej šuli Při Worjole „Handrij Zejler“ Wojerecy Drježdžanska dróha 43b 02977 Wojerecy	pěstowanie serbskich nałožkow
Křesćanska zakładna šula Wóslink Kulowska dróha 10 01920 Wóslink	cyłodnjowski poskitk

Dale wjedźace šule

Džěćom, kotrež su so hižo w pěstowarni a zakładnej šuli serbsce kubłali, so na wutrobu kładže, tež na wyšej šuli abo gymnaziju na wučbu serbšćiny chodźić. Jenož tak móža so rěčnje dale kublać a swoje znajomosće skrućeć.

Serbšćina po koncepcje „2plus“

Štóz chce serbšćinu wěšće rozumić a nałožować – a to ertnje a pisomnje –, tomu njech je jasnje radžene, zo by sej dale wjedźacu šulu z „2plus“-wučbu wuzwolił. Po koncepcje „2plus“ móže so na wyšej šuli a na gymnaziju nimo wučby serbšćiny pjeć wěcných fachowych předmjetow serbsko-němsce wuwučować.

Za dźěći, kotrež njejsu do toho na žanu „2plus“-wučbu chodžili a kotrychž znajomosće serbšćiny so wot jich sobušulerjow jasnje rozeznawaja, je na spočatku separata wučba serbšćiny předwidžana.

...✚ Na **Ralbičanskej serbskej wyšej šuli** a **Budyškim Serbskim gymnaziju** su jara dobre wuměnjena, so w serbšćinje po koncepcje „2plus“ dale wukmanjeć. Wobě šuli wuznamjenjatej so přez mjezsobny serbsko-rěčny wobchad, intensiwnu wučbu serbšćiny, dwurěčnu wěcnu fachowu wučbu a šěroki wuběr cyłodnjowskich poskitkow w serbskej rěči. Šulske žiwjenje postajatej serbska rěč a kultura – mjez druhim přez wulki podžěl serbskich šulerjow a wučerjow. K zasadam wobeju šulow słuša wuwijanje kwalifikowaneje serbsko-němskeje dwurěčnosće a serbskeje identity šulerjow a šulerkow.

...✚ Na **Kulowskej wyšej šuli „Korla Awgust Kocor“** so tohorunja po koncepcje „2plus“ dźěla – a to w skupinskej wučbje w předmjeće serbšćina a w pjeć wěcných fachowych předmjetach, kotrež so dwurěčnje abo we wubraných wučbných modulach serbsce wuwučuja. Tutón poskitk je wosebje za šulerki a šulerjow mysleny, kotřiž su hižo na zakładnej šuli po konceptomaj „2plus“ abo „Serbšćina jako cuza rěč“ serbsce wuknyli a chcedža

swoju dwurěčnosť dale wutwarjeć. Dokelž wobdźěla so jenož wěsty džěl cyłkowneho šulerstwa na serbsčinjne a na bilingualnej wěcnofachowej wučbje, je šulske žiwjenje cyłkownje bóle wot němskeje hač serbskeje rěče a kultury postajowane.

Na Kulowsku wyšu šulu přiwozmu so tež džěči z Wojerowskeho šulskeho wokrjesa, kotrež sej šulske kublanje po koncepcje „2plus“ přeja.

Serbščina we wólbny m wobłuku

W Kulowskej wokolinje su tři dalše šule, kotrež maja jednotliwe fakultatiwne poskitki serbsčiny, tola žanu serbskorěčnu wěcnofachowu wučbu. Tute poskitki wužiwaja započatkarjo runje tak kaž maćernorěčni. Zwjětša wuwučuja so šulerjo a šulerki wšelakich lětnikow w jednej wuknjenskej skupinje. Wučerjo spytaja tu po swoich móžnosćach diferencowanje a individualnje džělać, zo bychy rozdźelnym rěčnym niwowam a potrebam wuknjacych wotpowědowali. Wukony šulerjow a šulerkow so znamkuja.

☞ Na **Wojerowskim Lessingowym gymnaziju** poskića so serbsčina w 5. a 6. lětniku we wobłuku „fleksibelneho a individualneho spěchowanja“ (Flexilin) w dwěmaj hodzinomaj wob tydźeń. Zajimcy za serbsčinu z lětnikow 7 do 12 wuwučuja so porno tomu zhromadnje – a to w jednej hodzinje wob tydźeń w ramiku cyłodnjowskich poskitkow (na rozdźěl k 5. a 6. lětnikej tu bjez znamkowanja).

☞ Na **Wojerowskim Johanneumje** wopřija cyłodnjowski poskitk tydžensce tři hodžiny serbsčiny. Tu wuknu šulerki a šulerjo lětnikow 5 do 12 zhromadnje.

☞ Na **Wóslinčanskej ewangelskej srjedźnej šuli** móža holcy a hólcy lětnikow 7 do 10 serbsčinu jako kurs po zajimje (Neigungskurs) wolić. Tež woni so zhromadnje wuwučuja a to w dwěmaj wučbnymaj hodzinomaj wob tydźeń.

Wyše šule a gymnazije

koncept serbsčiny	
Serbska wyša šula Ralbicy Trupinska dróha 1 01920 Ralbicy	2plus
	
Wyša šula „Korla Awgust Kocor“ Kulow Augusta Bebelowa dróha 19 02997 Kulow	2plus
Ewangelska srjedźna šula Wóslinck Kulowska dróha 10 01920 Wóslinck	kurs po zajimje
Serbski gymnazij Budyšin Friedricha Listowa dróha 8 02625 Budyšin	2plus
	
Lessingowy gymnazij Wojerocy Pestalozzijowa dróha 1 02977 Wojerocy	Flexilin cyłodnjowski poskitk
Křesćanska šula Johanneum Wojerocy Rybarska dróha 5 02977 Wojerocy	cyłodnjowski poskitk

Štóž sej za swoje dźěćo serbskorěčne kubłanje přeje, měł so za to hižo při wólbje dźěćaceho dnjoweho přebywanišća rozsudzić a serbski kubłanski puć hač k zakónčenju šule scěhować.

**Kubłanskej konceptaj „Witaj“ a „2plus“ bazuje-
tej na tym, zo so wšědnje při mjezsobnym
wobchadže serbsce rěči a zo so fachowa wěda
serbsce posrědkuje. Tak stawa so přiswojenje
rěče samozrozumliwosć a njeprěžada.**

**…❖ Za staršich, kotřiž wo tym přemysluja, swoje
dźěćo do serbskorěčneje pěstowarnje abo skupiny
dać, staja Rěčny centrum WITAJ informacisku
brošurku „Witaj – ein Geschenk für Ihr Kind“
k dispoziciji.**

**…❖ Starši, kotřiž chcedža sej zakładne znajomosće
serbšćiny přiswojić, móža so na WITAJ-kursach
Rěčneho centruma WITAJ wobdźělić a online-
poskitk na www.sorbischlernen.de wužiwać.**

impresum:

© Domowina z. t. – Rěčny centrum WITAJ, 2020, 1. nakład
Tuta brošurka předleži tež w němskej rěči.

awtorka: Jadwiga Kaulfürstowa
sadźba, layout: Annett Haak – teichlandgrafik
fota: fotolia.com, Adobe Stock
redakciski kónč: nowember 2020
skazanske čisło: P-0/309/20

kontakt: Domowina z. t. – Rěčny centrum WITAJ
Póstowe naměsto 2 · 02625 Budyšin
tel.: 03591 550400
e-mail: sekretariat@witaj.domowina.de
internet: www.witaj-sprachzentrum.de

Domowina z. t. z Rěčnym centrumom WITAJ spěchuje so wot Załožby za serbski lud, kotraž dóstawa lětnje přiražki z dawkowych srědkow na zakładze hospodarskich planow, wobzamknjenych wot Zwjazkowego sejma, Krajneho sejma Braniborskeje a Sakskeho krajneho sejma.